

coitu, propter suam magnitudinem usum rationis absorbeat, videtur quod multo amplius in statu innocentiae fuisset: & ita fuisset perversitas ordinis in partibus animae, quam originalis iustitia non patiebatur.

3. Si dicatur, quod ratio poterat illam delectationem comprimere; contra. Generativa, & nutritiva potentia, & augmentativa ad eandem partem animae reducuntur, quia sunt potentiae vegetabilis animae. Sed ratio imperare non poterat nutritivam, & augmentativam, ut sine cibo homo nutrirer, & augetur posset. Ergo nec generativam, ut delectatio actui ejus conveniens remitteretur.

4. Præterea. Generatio quæ est per coitum, completur per decisionem seminis. Sed in corporibus naturalibus decisio est inductiva corruptionis. Ergo cum corpus humanum in primo statu incorruptibile foret, talis generationis modus ibi esse non poterat.

5. Præterea. Secundum Philosophum in XV. de animalibus, (a) semen est superfluum alimenti. Sed omnis superfluitas nutrimenti assumpti inordinationi attestatur, quæ in primo statu esse non poterat. Ergo nec talis generationis modus.

6. Præterea. Aliæ superfluitates alimenti, ut egestiones, urinæ, & hujusmodi, ut videtur, in primo statu non fuissent, cum turpitudinem quamdam habeant, quæ sine poena esse non potest. Ergo cum eadem sit ratio de uno superfluo, & de aliis, videtur quod nec generatio per seminis decisionem ibi fuisset, cum semen sit superfluum, ut dictum est.

Sed contra est quod dicitur Genes. 1. 27. *Masculum, & feminam creavit eos.* Sed distinctio sexuum est ordinata in animalibus ad generationem quæ est per coitum. Ergo talis modus generationis ibi fuisset.

Præterea. Secundum id quod commune est, non attenditur aliquorum differentia. Sed in virtute generativa homo convenit cum aliis animalibus. Ergo cum in animalibus perfectis, quibus perfectior est homo, sit generatio per coitum, videtur quod etiam hominibus talis modus generationis connaturalis sit.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod ad quamlibet generationem oportet duo concurrere, scilicet agens quod inducit formam, & patiens quod offert materiam: nec hæc duo in idem reducuntur, cum nihil patitur, vel moveatur à seipso: (b) in omnibus enim viventibus perfectis in quibus est sexus distinctio, femina se habet ut patiens, & materiam ministrans, & mas se habet ut agens, & formam inducens, ut in XV. de animalibus (c) dicitur. Unde non poterat compleri generatio humana nisi per conjunctionem maris & feminae: propter quod mulier in adiutorium viri facta dicitur, Gen. 11.

Ad primum ergo dicendum, quod ad perfectionem virginitatis duo concurrunt, scilicet integritas carnis, cum ingritate mentis; quorum alterum, scilicet integritas mentis, honorabilius est, reliquum virginitati essentialius. Dicendum ergo, quod in omni concubitu solvitur virginitas quantum ad integritatem carnis etiam in primo statu. Sed integri-

Ex Edit. P. Nicol. (a) Seu Lib. I. de gener. anim. juxta seriem novam cap. XIX. (b) Ut ex Lib. VII. Phys. text. 11. & Lib. I. de gener. & corrupt. text. XLVIII. ac seqq. colligitur (c) Vel sicut supra Lib. I. de generat. anim. cap. XIX. & XX. sub. finem, & cap. XXI. paullo post init. (d) Ut Platonis nomine non expresso Aristoteles refert Lib. Ethic. cap. XI. Apud Platonem porro insinuat in Timæo, sed expressius in Philebo.

tatem mentis contingit solvi dupliciter: vel quantum ad habitum; & sic solvitur per illicitum concubitus; qui tollit habitum castitatis: vel quantum ad actum; & sic in statu post peccatum solvitur etiam per concubitus matrimonialem, eo quod propter vehementiam delectationis ratio in ipso actu absorbetur. In primo vero statu, neutro modo integritas mentis soluta fuisset; sed sola integritas carnis, cui præponderasset fecunditas prolis.

Ad secundum dicendum, quod quantitas alicujus potest attendi dupliciter: vel absolute, vel secundum proportionem. Dicendum ergo, quod absolute loquendo major delectatio coitus fuisset in primo statu quam etiam modo sit; sed secundum proportionem ad rationem, fuisset multo minor: quia ratio in suo actu fortiter persistens, delectationi penitus dominaretur; & ideo non fuisset superabundans, vel fervens delectatio, sicut modo est: quia, secundum Philosophum in II. Ethic. (cap. v. Græcolat.) abundantia, & defectus in operibus humanis sumitur secundum proportionem, ut aliquis cibus est moderatus uni, qui esset superfluus alteri.

Ad tertium dicendum, quod potentia animæ vegetabilis in actibus propriis non obediunt rationi, ut in I. Ethic. cap. XVI. dicitur; sed quidam actus sunt sensitivæ partis, vel motivæ, ordinati ad actus vegetativæ, & isti actus subjacent rationis imperio. Delectatio autem non est per se ad generativam pertinens, sed ad sensitivam: quia, secundum definitionem Platonis (d), delectatio est generatio sensibilis in naturam, id est naturæ conveniens.

Ad quartum dicendum, quod emissio seminis non est per decisionem alicujus quod fuerit in actu pars: quia sic corrumperetur, & non haberet virtutem speciei, ut in XV. de animalibus, ubi supra, dicitur: sed est per quamdam resolutionem cujusdam humiditatis propinquissimæ ad ultimam conversionem, quæ non est actus pars, sed potentia totum: unde per hoc nihil corporis humani corrumpebatur.

Ad quintum dicendum, quod, sicut Philosophus dicit in XV. de animalibus, ut supra, semen est superfluum quo indiget: quia superest de eo quod per actum nutritivæ in substantiam membrorum convertitur: unde superfluum dicitur, & tamen indiget eo ad generationem: unde tale superfluum inordinatum cibi sumpcionem non ostendit: tantum enim homo ordinate de cibo sumere poterat, quantum necessarium erat ad actum nutritivæ, augmentativæ, & generativæ.

Ad sextum dicendum, quod quædam superfluitates sunt quæ attestantur defectui naturæ, ut putredines, sudores, & hujusmodi, & tales superfluitates in primo statu esse non poterant; quædam vero superfluitates naturæ perfectionem ostendunt, sicut semen, & egestiones, & hujusmodi, quæ secundum cursum naturalem fiunt tanto melius, quanto robustior natura fuerit: unde etiam ad virtutem naturalem reducuntur, scilicet expulsivam; & tales superfluitates in primo statu fuissent, licet absque omni fecunditate.

QUES-

QUÆSTIO II.

QUÆSTIO II.

Deinde quæritur de qualitate naturæ: & circa hoc quærentur tria.

Primo. Quales fuissent secundum corpus.

Secundo. Quales fuissent secundum intellectum in cognitione veritatis.

Tertio. Quales fuissent secundum affectionem in amore virtutis.

ARTICULUS I.

Utrum in statu innocentiae homines habuissent omnem perfectionem corporis quoad virtutem, & staturam, & sexum, statim post natiuitatem.

I. P. quæst. xcix. art. 1.

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod homines in statu innocentiae statim nati, omnem perfectionem corporis habuissent & quantum ad virtutem, & quantum ad staturam, & quantum ad sexum. Sicut enim Philosophus dicit in XVI. de animalibus, (a) mulier est vir occasionatus. Illud autem occasionatum dicitur quod non est per se intentum, sed ex aliqua corruptione, vel defectu proveniens. Cum ergo in primo statu nullus defectus naturalis operationis fuisset, videtur quod omnes nati fuissent in perfecto sexu, scilicet virili.

2. Præterea. Agens perfectum inducit similitudinem suam in patiente, nisi sit defectus ex parte recipientis. Sed in generatione hominum semen maris est agens, & sanguis mulieris est materia, & patiens. Cum ergo ex neutra parte in statu innocentiae aliquis defectus fuisset, videtur quod semper proles in similitudinem patris producta fuisset in sexu virili.

3. Præterea. Magis distat limus terræ ab humano corpore quam materia à muliere administrata ad formationem conceptus in naturali generatione. Sed primus homo de limo terræ formatus, statim in perfecta quantitate, & virtute membrorum productus est. Ergo multo fortius filii qui ex eo nascerentur. 4. Præterea. Augustinus dicit in littera, ex Lib. de peccat. merit. & remiss. cap. xxxviii. quod infirmitas carnis quæ est in pueris, congruit infirmitati mentis. Sed in statu innocentiae nulla fuisset mentis infirmitas. Ergo nec in tali infirmitate carnis pueri nati forent.

5. Præterea. Omnium animalium nobilissimus est homo. Sed quorundam animalium filii naturaliter statim nati officia membrorum habent. Ergo defectus qui in pueris nunc videtur accidere, non est naturalis, sed ex peccato inductus: ergo ante peccatum non fuisset.

Sed contra. Omnis virtus naturalis, multiplicata materia, roboratur secundum debitam proportionem: quia in majori quantitate major est virtus. Sed pueros oportebat parvulos nasci propter materni uteri necessitatem, ut in littera dicitur. Ergo oportuit ut eorum virtus motiva, quæ materialis est, imperfecta esset.

Præterea. In pueris oportet expectari tempus ad generandum, quousque completur tempus augmenti: quousque enim est augmentum in suo vigore, sit in II. Sent. Tom. II.

(1) Al. & imperfectum.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Sive Lib. II. de gener. anim. cap. 111.

QUÆSTIO II.

cut in duobus primis septenniis, generativa opus suum non habet: tum quia digestio completa non est, ut semen debito modo maturari possit: tum etiam quia quod residuum est ab opere nutritivæ, cedit in usum augmentativæ. Sed sicut generativæ deserviunt quædam membra, ita & aliis animæ viribus. Ergo per eandem rationem nec aliorum membrorum usum habuissent, ad quorum actus exigitur aliquorum membrorum fortificatio, & completio.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod in hominis vita est quædam circulatio, eo quod à defectu incipit, in statum debitæ perfectionis deveniens, ex quo iterum in defectum terminatur: unde & principium hominis quidam defectus consequuntur in pueritia, & similiter finem in senectate. Homo autem ante peccatum etsi vitæ termino caruisset, tamen habuisset vitæ principium per natiuitatem: unde hos defectus qui ordinantur ad vitæ terminum, ut ægri tudines, & defectus seniles, non habuisset. Defectus autem illos qui principium originis consequuntur, nihil prohibet eum habuisset, ut Magister in littera dicit: nec hoc fuisset ei in poenam, quia ex hoc nullum incommodum sentiret, divina providentia eum gubernante. Quidam vero dicunt aliter, innitentes verbis Augustini quæ in littera ponuntur. Sed cum Augustinus de his nihil asserat, ut in littera dicitur, probabilius sustinebitur illud quod naturalis cursus habet, ubi Scripturæ auctoritas non repugnat.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis mulier sit præter intentionem naturæ particularis, quæ agit in hoc semine, intendens prolem adducere in perfectam similitudinem generantis, non tamen est præter intentionem naturæ universalis, sicut nec corruptio: quia sine femina non posset esse generatio, ut perpetuitas speciei salvaretur: & ideo etiam per divinam providentiam ad officium generationis mulieres aliquas nasci oportebat, & in æquali numero cum viris, ut una unius esset.

Ad secundum dicendum, quod generatio mulieris contingit, ut in XVIII. de animalibus, sive IV. de gener. anim. cap. 1. dicitur, ex hoc quod semen viri non potest vincere super materiam mulieris, ut digerat ipsam ultima digestionem, (1) & in perfectum sexum adducat. Hujusmodi autem impotentia causa potest esse triplex. Una est ex defectu naturalis principii agentis cum semine, quia calor est diminutus in semine propter ejus indigestionem: unde ante tertium septennium, ut Philosophus dicit, viri ut in pluribus feminas generant: & talis causa non multum fuisset in primo statu, quia tempus in quo est perfecta generatio, non anticiparetur. Alia causa est ex virtute imaginativa, quam sequuntur etiam virtutes corporales, sicut patet quod ad imaginationem alicujus terribilis totum corpus concutitur, & tremitt: & ita videmus quod filii frequenter nascuntur simili illis quos parentes imaginantur in actu conceptionis: sicut etiam Hieronymus narrat de quadam muliere quæ peperit filium nigrum, propter hoc quod in tempore coitus vidit imaginem nigram: & talis causa generationis feminae, potuit esse in statu innocentiae, ut filii nascerentur in hoc, vel in illo sexu, secundum voluntatem parentum, & præcipue propter magnam obedientiam corporis ad animam in statu

(1) Al. & imperfectum.

illo. Tertia causa est ex aliquo principio extrinseci: quia parva immutatio, ut Philosophus dicit in XVIII. de animalibus, ut supra, vel venti, vel temporis, vel huiusmodi, sexus variationem facit: unde dicit, quod expertum est apud pastores, quod quando flat ventus septentrionalis, concipiuntur mares, & quando flat meridionalis, concipiuntur foeminae, propter abundantiam humiditatis: & etiam si in tempore coitus aspiciant ad partem septentrionalem, vel meridionalem, sequitur etiam dicta diversitas ut frequenter: & talis causa potuit esse in statu illo.

Ad tertium dicendum, quod de limo terrae corpus primi hominis formatum est virtute divina, cuius est statim ad perfectum adducere cum voluerit; sed propagatio filiorum fuisset per virtutem naturae, cuius non est subito operari: & ideo per successiones temporum in ultimum perfectionis statum proles perducta fuisset.

Ad quartum dicendum, quod infirmitas carnis nunc in pueris duo complectitur: scilicet defectum usus membrorum; & hoc congruit naturali infirmitati mentis, in quantum adhuc non pervenit ad ultimum complementum scientiae vel virtutis; quod etiam in primo statu esse potuit: complectitur etiam quamdam poenam in esurie, & fletu; & talis infirmitas congruit infirmitati culpae: unde neutrum horum in primo statu fuisset, scilicet nec poena, nec culpa.

Ad quintum dicendum, quod hoc est ex nobili complexione hominis, quod defectum talem in pueritia praeter quibusdam animalibus patitur: quia enim est mollis complexionis, ideo membra puerilia ex sui mollietate sunt impotentia ad suos actus exercendos, & etiam propter humiditatem abundantem in pueritia, quod contingit in hominibus praeter quibusdam animalibus, tum ex magnitudine cerebri, quod homo maius praeter alios animalibus habet, secundum proportionem sui corporis; tum etiam propter qualitatem complexionis, a qua si in humidorem recedatur propter complexionem aetatis, invenietur superabundans humiditas, quae praecipue impedit motum nervorum. Unde animalia siccae complexionis, ut caprae, nascuntur cum membris ad motum habilibus.

ARTICULUS II.

Utrum in statu innocentiae pueri mox nati, fuisset perfecti in cognitione.

I. P. quest. ci. art. 1. & de verit. quest. xviii. art. 7.

1. **A**D secundum sic proceditur. Videtur quod pueri mox nati, perfecti in cognitione fuissent. Omnis enim virtus cuius actus impeditur ex imperfectione corporis, est virtus materialis. Sed intellectus non est actus corporis cuiusdam, ut Philosophus dicit, Lib. III. de Anim. text. xvi. Ergo naturaliter non impeditur a suo actu propter defectum corporis: ergo videtur quod in statu integritatis naturae, pueri perfectam cognitionem habuissent, etiam si defectum membrorum paterentur.

2. Si dicatur, quod intellectus impeditur per accidens ex impedimento corporis, in quantum indiget accipere a virtutibus corporalibus; contra. Quod superiores vires ab inferioribus accipiant, videtur esse perversitas ordinis. Sed in primo statu nulla deordinatio in partibus animae erat. Ergo intellectus non accipiebat perfectionem suam ex viribus sensibilibus.

3. Praeterea. Intellectus non indiget sensu, nisi ad acquirendam scientiam: unde qui privatur visu, scientiam de coloribus retinet quam per visum accepit. Sed in primo statu habitum scientiae homo habuisset immediate ex divina influenza, & forte per ministerium Angelorum. Ergo ad intelligendum, & sciendum in actu, sensibus non indigebat; & sic idem quod prius.

4. Praeterea. Sensus puerorum in primo statu non fuissent imperfectiores quam modo sint. Sed modo pueri perfecte possunt videre, & audire, & sic de aliis. Ergo & tunc; & ita per defectum sensibilibus virium actus intellectus non impeditur.

5. Praeterea. Perfectioris cognitionis secundum suam naturam aliis animalibus est homo. Sed alia animalia mox nata habent cognitionem quarundam rerum quae prosunt eis, vel nocent: unde agnus sequitur matrem, & fugit lupum. Ergo multo fortius hoc homo secundum suam naturam habere debet: & ita videtur quod defectus cognitionis qui est in pueris, non est naturalis, sed ex peccato inductus: & ita videtur quod ante peccatum perfectam cognitionem habuissent.

Sed contra. Ut dicit Philosophus VII. Physic. comment. xx. in quiescendo fit anima sciens, & prudens. Sed in pueritia non potest esse perfecta quies corporis, propter multos motus, & praecipue propter augmentum. Ergo nec perfectam cognitionem secundum naturam habere potest.

Praeterea. Ad hoc anima infusa est corpori ut in ipso acquirat perfectionem scientiae, & virtutis. Sed hoc non esset, si per seipsam scientiam perfectam haberet, quam per temporum successionem in corpore acquireret. Ergo non statim dum corpori infunditur, perfectam cognitionem habet; sed experimento indiget, & tempore intellectualis virtus, ut Philosophus in II. Ethic. cap. i. dicit.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod, sicut Magister dicit in littera, oportet quod positio de perfectione intellectus consonet positioni de perfectione corporis: unde cum posuerimus pueros in principio non habituros fuisse membrorum usum, oportet ponere quod nec usum perfectae cognitionis habuissent. Qui autem membrorum perfectionem concedunt, perfectum usum rationis etiam concedere possunt. Inter alia enim membra corporis, cerebrum humidissimum est. Unde si propter humiditatem aetatis, membrorum aliorum officia pueri habere non poterant, multo minus plenum usum imaginativae virtutis, cuius organum est in ulteriori parte cerebri, habere poterant. Abundantia enim humiditatis confusionem quamdam phantasmatum creat, sicut patet in ebriis, ex multo vapore ad caput ascendente. Phantasmata autem, ut in III. de Anima, comm. xxxi. dicitur, se habent ad intellectum sicut colores ad visum. Unde sicut ad confusionem colorum sequitur indeterminatio, & confusio in actu virtutis visivae; ita ad confusionem phantasmatum sequitur quaedam confusio in actu virtutis intellectivae: & inde est quod pueri in principio confusam cognitionem habent universalium quorundam, & postmodum per successiones temporis distincte unumquodque cognoscunt: unde in I. Physic. text. com. v. dicitur, quod pueri in principio appellant omnem virum patrem, posterius autem determinant unumquodque.

Ad primum ergo dicendum, quod operatio intel-

lectus non impeditur propter defectum corporis per se, sed per accidens, ut dictum est, scilicet ex defectu (1) virium a quibus intellectus accipit.

Ad secundum dicendum, quod perfectio intellectus possibilis est per receptionem objecti sui, quod est species intelligibilis in actu. Sicut autem in objecto visus est aliquid quasi materiale, quod accipitur ex parte lucis, quae facit visibile in potentia esse visibile in actu: ita etiam objectum intellectus quasi materialiter administratur, vel offertur a virtute imaginativa; sed in esse formali intelligibili completur ex lumine intellectus agentis, & secundum hanc formam habet quod sit perfectio in actu intellectus possibilis: & ita non sequitur deordinatio in partibus animae, si intellectus possibilis perficiatur per species a phantasmatis acceptas, in quantum illustrantur lumine intellectus agentis, quae est potentia altior quam intellectus possibilis.

Ad tertium dicendum, quod cum phantasma sit objectum intellectus possibilis, ut dictum est, secundum statum viae, anima ad suum actum phantasmatis indiget, non solum ut ab eis scientiam accipiat secundum motum qui est a sensibus ad animam, sed etiam ut habitum cognitionis quam habet circa species phantasmatum, ponat secundum motum qui est ab anima ad sensus, ut sic inspicat in actu quod per habitum cognitionis tenet in mente. Unde etiam Dionysius dicit in epistola ad Titum, quod illi qui intellectuales revelationes accipiunt, eas quibusdam figuris circumponunt: unde laesa imaginatione per laesionem organi, ut est in phraeneticis, intellectus impeditur ab actuali consideratione etiam eorum quae prius sciebat.

Ad quartum dicendum, quod exteriorum sensuum actus in pueris distincti sunt; sed imaginatio confusa est propter cerebri humiditatem excedentem: & ita etiam oportet quod operatio intellectus sit confusa: non enim intellectus immediate ab exterioribus sensibus accipit, sed ab interioribus.

Ad quintum dicendum, quod alia animalia non prosequuntur convenienter, & fugiunt nocivum, per rationis deliberationem, sed per naturalem instinctum aeternitativae virtutis; & talis naturalis instinctus est etiam in pueris: unde etiam mammillas accipiunt, & alia eis convenientia, etiam sine hoc quod ab aliis doceantur.

ARTICULUS III.

Utrum in statu innocentiae pueri nascerentur in gratia.

I. P. quest. c. art. 1.

1. **A**D tertium sic proceditur. Videtur quod in statu innocentiae pueri in gratia nascerentur. Quia secundum considerationem Philosophi, IV. Top. cap. xi. sicut se habet propositum in proposito, ita & oppositum in opposito. Sed homo corruptus per peccatum transmisit peccatum in posterum. Ergo etiam & gratiam, & iustitiam, quam habuit, in posterum transmisisset.

2. Praeterea. Bonum est potentius quam malum: quia malum non agit nisi virtute boni, ut dicit Dionysius iv. capit. de divinis Nominibus. Si ergo malum primi hominis adeo fuit potens ut totum humanum in II. Sent. Tom. II.

(1) Al. virtutis.
Ex Edit. P. NICOL. (a) Non tract. III. Summae sentent. cap. vi. sicut prius indicabatur ad marginem, sed Lib. I. de Sacram. part. vi. cap. xxiii. & xxiv.

num genus inficeret, multo amplius ejus gratia totum humanum genus justificasset.

3. Praeterea. Adam non solum sibi, sed etiam nobis demeruit: quia per unum hominem peccatum, & mors in mundum intravit, Roman. v. Sed meritum, & demeritum ab eadem potentia procedunt. Ergo & ipse, si perstitisset, omnibus mereri potuisset; & ita omnes per ejus meritum primam gratiam consecuti fuissent.

4. Praeterea. Impossibile est esse poenam sine culpa. Sed poena peccati originalis est carentia visionis divinae. Ergo cum in statu innocentiae homines sine peccato originali nati fuissent, habuissent meritum visionis divinae. Sed hoc non potest haberi nisi per gratiam. Ergo nati fuissent in iustitia gratuita.

5. Praeterea. Homo per peccatum necessitatem peccandi incurrit. Ergo si perstitisset, in iustitia confirmatus fuisset. Sed secundum Anselmum, de concep. virg. & peccato origin. cap. x. oportuit ut qualis ipse fuit, tales etiam filios genuisset. Ergo & omnes in iustitia confirmati fuissent mox a nativitate sua, ut peccare non possent.

Sed contra. Illud quod infunditur immediate a Deo, ut anima rationalis, non transfunditur a parentibus. Sed gratia est huiusmodi, ut in I. Lib. probatum est dist. xiv. Ergo gratiam, vel iustitiam in posterum non transfudisset.

Praeterea. Hugo de sancto Victore dicit (a), Summae sententiarum tract. III. cap. vi. quod homo si perstitisset, generasset filios sine peccato, sed tamen non necessario paternae heredes iustitiae: & ita videtur quod iustitiam, vel gratiam non transfudisset.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod, sicut dicit Philosophus in II. de generat. text. xxv. in generatione est quaedam circulario, quae tamen non redit in idem numero, sed ad idem specie: homo enim generat hominem, non Sortes Sortem: & inde est quod generatum generanti assimilatur in omnibus illis quae ad naturam speciei pertinent, nisi adveniat impedimentum, ut in monstris apparet; non autem oportet quod assimiletur in proprietatibus quae consequuntur individuum ratione individui: & si aliquando contingat quod in aliquibus proprietatibus etiam personalibus assimiletur filius patri, hoc tantum accidit in accidentibus corporalibus, sicut quod albus generat album, & podagricus podagricum; non autem in perfectionibus animae generat sibi similem secundum actum, ut grammaticus non generat grammaticum; sed forte secundum aptitudinem tantum, secundum quod ex complexione corporis unus est habilior alio ad scientiam, vel doctrinam, vel virtutem. Sciendum est ergo, quod duplex iustitia primo homini poterat convenire. Una originalis, quae erat secundum debitum ordinem corporis sub anima, & interiorum virium sub superiori, & superioris sub Deo; & haec quidem iustitia ipsam naturam humanam ordinabat in sui primordio ex divino manere; & ideo talem iustitiam in filios transfudisset. Est etiam alia iustitia gratuita, quae actus meritorios elicit; & de hac est duplex opinio. Quidam enim dicunt, quod primus homo in naturalibus tantum creatus est, & non in gratuitis; & secundum hoc videtur quod ad

